

Biskop Atle Sommerfeldt:

**VISITASPREKEN AREMARK, AREMARK, ØYMARK, ØRJE,
KLUND, RØDENES OG RØMSKOG SOKN:**

«Helbredelse tilbake til livet»

Øymark kirke // 16.september 2018 // 17.søndag i treenighetstiden

1 Kong 17,17-24 // 1Kor 15,35-45 // Luk 7,11-17

Hun var rammet hardt, kvinnen i Nain, en liten landsby i Galilea, 10 km sør-øst for Nasaret. Hun var enke og helt avhengig av at familien hjalp henne. Da Jesus møtte henne, var hennes eneste sønn død og i ferd med å bli båret ut til graven. Hele hennes livsgrunnlag var revet bort. Sønnen ble båret på en trebåre, kanskje ikke ulik den likbåren fra 1716 som befinner seg på loftet i Rødnes kirke. På den båren står det skrevet: «Farvel, jeg reiser bort fra verdens møye – slitets dal, til himlen haster jeg, der er min gledes sal».

Men Jesus er ikke først og fremst opptatt av den døde. Hans fokus er den sørgende og fortvilede kvinnen. Hun er ikke på vei til himmelens glede, men er etterlatt av både mann og sønn i det som for henne nå virkelig kom til å bli en slitets verden. Som enke og barnløs tilhørte hun den gruppen mennesker som i datidens Galilea var overlatt til almisser og andres velvillighet. Hun hadde ikke lenger noen tilgang til det sosiale nettverket og fellesskapet i landsbyen.

Den alminnelige tolkningen av hennes livssituasjon var at Gud straffet henne og at hun led som fortjent. «Hva har jeg med deg å gjøre, gudsmann? Du er kommet for å minne meg om min synd og få sønnen min til å dø» hørte vi enken i Sarepta si til profeten Elia i lesningen fra Det gamle testamentet. Slik tenkte folk. Når døden rammet utenfor naturens gang, kom gudsmennene for å peke på hvilke synder Gud straffet de etterlatte med.

Jesus kjente godt til profeten Elia. I synagogen i Nasaret hadde Jesus sammenliknet sin mottagelse i befolkningen i Nasaret med måten folket behandlet Elia på. Ingen blir profet på sitt eget hjemsted, husker vi Jesus slo fast. Elia var den profeten.

I fortellingen om Elia er fokuset på helbredelsen av den døende sønnen. I fortellingen om Jesus er det kvinnen som er i sentrum. Dramaet starter med at Jesus ser enken og får inderlig medfølelse med henne. Lenger fra refsende tale om Guds straff kan en

ikke komme. Vi hører gjenklngen fra Israels store frelsesfortellingen da Gud hørte folkets klage over slaveriet i Egypt og sier til Moses: «Jeg har sett mitt folks nød i Egypt og har hørt skrikene deres under slavedriverne. Jeg kjenner deres smerte. Jeg har steget ned for å befri dem».

Men Jesus taler ikke til en Moses eller til disiplene og ber dem hjelpe kvinnen. Jesus taler direkte til kvinnen og ber henne om ikke å gråte. Så går han selv bort til likbåren og byr den døde om å reise seg opp og gå til moren. Ulikt Elia ber han ikke til Gud, men handler direkte med sin egen autoritet. Han er selv Herre over døden.

Lukas forteller dette til forsamlingen av Jesustroende i Lilleasia, dagens Tyrkia. Han var sannsynligvis selv greker som de fleste av dem han skrev sine to bøker til. Tradisjonen sier han var lege fordi han behersket datidens medisinske språk svært godt. Lukas forteller derfor om Jesu helbredelser slik at de greske tilhørerne kan forstå hvilken betydning Jesus har for dem.

Det er fra grekerne vi har det kjente idealet om en sunn sjel i et sunt legeme. De så helse som en helhetlig tilstand. God helse var derfor gjenvinning av et harmonisk liv og menneskelig verdighet. For Lukas er helbredelse å gjenopprette skaperverkets skjønnhet og fullkommenhet slik det var da Gud så på sitt skaperverk og så at det var godt. Jesus bringer denne virkeligheten til menneskene ved å helbrede slik at blinde får se, lamme gå, spedalske renses, døve høre, døde blir oppreist og evangeliet blir forkynt for fattige. Det var hans løfte i synagogen i Nasaret og det svaret han ga Johannes i fortellingen etter dagen tekst.

Grekerne var først og fremst opptatt av individet og den personlige balansen. Men Lukas viste forsamlingen i Lille Asia - og oss - at Jesus hadde et langt bredere, og derfor enda dypere og videre perspektiv på helse. Han ser at det menneskelige samfunnet gjør folk syke og forkomne i måten de ekskluderer grupper av mennesker på. Jesu helbredelser er derfor helbredelser av menneskers relasjon til fellesskapet, særlig tydelig nettopp i denne fortellingen om enken i Nain. Hun er fokuset og det er hun som blir helbredet ved at sønnen blir bragt levende tilbake til henne. Etter et par århundrer med en ensidig og kanskje nødvendig fokus på en fysisk og biomedisinsk forståelse av helse, så vi i forrige århundre en ny erkjennelsen av sammenhengen mellom psyke og kropp, og i vårt århundre vinner et bredt, samfunnsmedisinsk

perspektiv stadig større rom i det en nå kaller folkehelse. Legen Lukas ville ha likt det han nå ser!

Men det er mer. Jesus inkluderer alle slags mennesker, hele Guds skapte menneskehet, i sin helbredende tjeneste – i fortellingen foran er det tjeneren - rettere: slaven - til en romersk offiser som blir helbredet. Guds helbredelse gjelder både slaver og mennesker utenfor det jødiske folk, ja den omfatter også dem som er satt til å styre folket utenfra med våpen. I vår fortelling forholder Jesus seg direkte til kvinnen på tvers av kulturell og religiøs praksis. Kvinner er ikke avhengig av en mann i sitt forhold til Jesus og Gud, de har samme religiøse verdighet og posisjon som menn. Guds helbredelse er for alle og ikke for et segment av befolkningen.

Fokuset i denne fortellingen er kvinnen og ikke den døde sønnen. Handlingens konsekvens er at kvinnens opphold i denne verden blir langt mindre av en jammerdal, for å knytte til likbårens tekst i Rødnes kirke. Hun ble sett og helbredet tilbake til samfunnsfellesskapet.

Men måten dette skjer på forteller at det også er et annet perspektiv i det som skjedde i Nain. Døden er slutt punktet for alle menneskers livsstige. Og vi vet ikke hvor lang eller høy den stigen er. Ofte er den altfor kort. De aller fleste av oss i dette rommet har kjent hvordan en alt for kort livsstige hos en vi var nær, rammet hardt og brutalt. Alle har vi lest og sett hvordan døds kreftene rammer hardt og brutalt, denne helgen i orkanenes inferno i USA og Filippinene.

Fortellingen om Jesu møte med enken i Nain gir oss et glimt av en annen virkelighet og et annet perspektiv på døden og døds kreftene. Ved å vise sin «inderlige medfølelse» med enken gir Jesus oss bilde av Guds tilstedeværende barmhjertighet og kjærlighet hos alle mennesker og hele sin menneskehet. Den lidende og døde er ikke glemt av Gud. For å sitere læreren til Lukas, apostelen Paulus, i brevet til romerne: Verken nød, angst, forfølgelse, sult, nakenhet, fare eller sverd kan skille oss fra Guds kjærlighet i Kristus Jesus, vår Herre. Vi har ikke et løfte om å gå fri fra alt dette, men vi har et løfte om at det vi erfarer ikke er Guds straff, men tvert om at Gud ledsager oss og aldri forlater oss.

Dernest viser Jesus ved selv å reise den døde sønnen opp fra likbåren at Jesus er Herre over døden. Sønnens oppstandelse peker frem mot Jesu egen død og hans seier over døden i sin oppstandelse. Døden har ikke siste ordet. Vår virkelighet er ikke

lukket inne av dødens brutale taushet, vår livsstige er lenger og bringer oss inn til gledens sal i Guds nærhet. Vår utgang fra verden er vår inngang i Guds fullkomne rike.

Jesu oppstandelse og seier over dødens makt beholder han ikke for seg selv. Oppstandelsens virkelighet deler han ut og lar oss få del i. I altertavlen her i Øymark kirke ser vi hvordan Adolph Tidemand svært effektivt formidler til oss denne Jesu kombinasjon av makt og styrke, nok til å slå ondskap og død til jorden, kombinert med mildhet og barmhjertighet som gir oss mulighet til å ha tillitt - slik kvinnen i maleriet har - til Guds barmhjertighet for oss alle.

I dåpen får vi del i denne Guds barmhjertighet når Gud i dåpens handling gir oss del i Kristi seier over døden. Vi ble tegnet med korsets tegn og fikk løfte om at Gud vil bevare vår utgang fra livet formet av døden og vår inngang til livet, formet av Jesu oppstandelse og Guds evighet. I nattverdens brød og vin påminnes vi den pilgrimsreisen dåpen innebar for oss. Vi gis fornyet livskraft til å leve i en verden der eksistensiell nød og hverdagens møye og slit er vår livsbetingelse.

Nattverden bekrefter for oss det fellesskapet dåpen har bragt oss inn i. Vi er ikke alene i denne verden, vi er en del av et fellesskap som er kalt til å bære byrdene våre i gjestfrihet og respekt. Fellesskapet kan svikte oss, men heller ikke i skuffelsene er vi alene. Folkekirkens fellesskap er stort nok til at vi kan finne medvandrere som forstår og respekterer vår historie og de mange andres historier. Sammen blir vi et mangfoldig folk på vandring med dåpens korsmerke og nattverdens brød og vin som felles merke og erfaring.

Nattverdsmåltidet er et minnemåltid og et fellesskapsmåltid, og det er et håpets måltid. Nattverden gir oss et løfte om at vi skal få delta i det store gjestebudet Gud inviterer til bortenfor nød og død. I den eldste kirke, videreført i den ortodokse kirke i øst, er derfor nattverden et festmåltid i takknemlighet for at også vi kan få være med, ikke av vår egen kraft og prestasjon, men fordi Kristus har åpnet veien til himmelens evige glede.

Velkommen til feiringen! Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har gjort alt ferdig for deg og for meg.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet.